

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Cap. IX. - An sponte aliquis patiatur iniuriam? [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

Dub.

Vtrum inuitè agentes sint semper
venia digni?

Inuitè agen-
tes sunt ve-
niâ digni,
vel respectu

Ignorantia

Instita, vt si fatuus aut
infans aliquid mali ege-
rit.

Fortuita, vt si filius mit-
tens è castro telum in tur-
bam hostiũ occidat pa-
trem.

Violenta, vt si mori-
ens vi morbi otiosè lo-
quatur.

Infirmiata, cuius lapsus comitem pa-
nitentiam habet.

Dub.

Vtrum iratus sit primus author in-
iuriæ seu lëtionis, vel is qui ad
iram prouocauit?

Mali author
quiritat.

Primus author mali estis qui ad
iram prouocat, propter

Primã intencionem
mali.

Primam actionem
iniuria.

C A P. I X.

An sponte aliquis patiat ur iniuriam?

An aliquis volens patiat ur iniustum?

An omnis qui iniustum fert patiat ur etiam iniuriã.

EVRIPIDES olim à suis canib. lacera-
tus Bellerophontem, qui suam ma-
trem occidit, hoc carmine minus sapien-
ter defendit.

Qua-

Quarū parentem quomodo occidi meam?

Quaest.

Sermo est breuis, non exitus longos habet,

Volens volentem, vel volentem non volens.

Quasi verò sit aliquis mortalium qui volens ac lubens patiat̄ur iniuriam: iniustum saepe, iniuriam nunquam volentes patimur. Est enim iniuria nihil aliud vt supra definiuimus, quam voluntaria & malitiosa alicuius lesio, vel vt definit hoc loco philosophus, Est damnum quod agens sponte contra legem inferre, quodque patiens contravoluntatem sustinere dicitur. Vt enim calfactio in igne est actio, & in aqua passio, ita iniuria respectu inferentis voluntaria lesio, respectu verò patientis violenta damni illatio & quasi impressio definitur. Et vt est præter naturam aque, vt vim caloris sentiat, ita est contra voluntatem hominis vt vim ac impetū iniuriæ ferat. Erras ergo ferox & crudelis Nero, si effosso matris corpore, & effuso sanguine te sic excuses.

Iniuria quid.

Quarū parentem quomodo occidi meam?

Volens volentem, vel volentem non volens.

Mentiris tyranne: Nam infœlix mulier hoc factum abhorruit, suumq; vterum, qui

Quæst. 2.

Quadrifariã
aliquis potest
iniustum pati.

qui te monstrum gessit, secum ferre illæsum ad sepulchrum studuit. Sed ad alteram quaestionem venio, quæ est, an quis volens patiatur iniustum? Odo & Buridanus quadrifariam nos sponte ferre posse iniustum putant, vel cum voluntas sit tacita & non expressa, vel cum sit ex parte & non integra, vel cum sit ex conditione & non absoluta, vel denique cum sit ligata & non libera. Exemplum in primo hoc esse potest. Si quis inuidus in voto habeat rem parvã à se per vim tolli, vt alij vehementius noceat: in secundo, si quis volens aculeum & crucem pro Christo & coelo subeat: in 3. si quis vsu pecuniarum carens edaci sceneratori se obstringat: in 4. si puer aut infirmus nocitura petēs ab alio facile concessa habeat. Si rem suam perdat inuidus, volens iniustum patitur: si crucem pro Christo iniquè cõdemnatus subeat, volēs iniustum patitur: si quis se malo sceneratori obstringat, volēs iniustum patitur: si quis deniq; infirmus venenũ concessum capiat, volens iniustum patitur. De tertia quaestione, quæ est an omnis qui fert iniustum patiatur etiã iniuriam,

Quæst. 3.

sup

inuriam, nihil dico: nam si pati iniustum sit saepe cum voluntate coniunctum, iniuriam verò pati sit semper à voluntate alienum, sequitur aliquem posse iniustū ferre, interim vt non patiatur iniuriam. Verba philosophi in textu in hac re sole clariora sunt: sic enim ille loquitur, Incommodum quis sua voluntate accipit, & rem iniustam perfert, at iniuria nemo sua sponte accipit. Rationem addit, quia non est in cuiusq; potestate situm vt iniuriam accipiat, cum alter sit oportet qui infert: stultus ergo Glaucus iniuriam non tulit, et si Diomedis vt Homerus cecinit,

Pro nouem centum, pro ferro tradidit aurum.

Distinctio prima questionis.

Nemo sponte iniuriam patitur.	{	Quia omne iniustum est ad alterum & nō ad seipsum, sed omnis iniuria est quoddam iniustū: ergo omnis iniuria est ad alterum & non ad seipsum.	Sponte neminem iniuriā pati.
		Quia id quod est malum nemo sua sponte patitur, sed iniuria est malū, ergo nemo iniuriam sua sponte patitur.	
		Quia iniuria definitur voluntaria & malitiosa alicuius læsio, sed nemo seipsum spōte & malitiosè lædit: ergo nemo volens iniuriam patitur.	

Distin-

Distinctio secunda questionis.

Iniustum ferre 4. modis possumus.

Iniustum aliquis 4. modis, si

Voluntas non sit expressa, vt iniustus patitur leuiusculum damnum, vt alteri noceat.

Voluntas non sit integra, vt martyr iniquam iudicium patitur, vt celum lucretur.

Voluntas non sit absoluta, vt pauper volens vsura dentatam linam patitur, necessitati subseruiat.

Voluntas non sit libera, vt puer iniustum patitur, si ferrum pro auro accipiat.

Distinctio tertia questionis.

Omnes qui ferunt iniustum non patiuntur, iniuriam,

Quia latius patet iniustum pati quam pati iniuriam, vt in exemplis iam demonstraui.

Quia voluntas aliter in patiendo iniustum, aliter in patiendo iniuriam afficitur.

Opp.

Quicumq; desperantes iugula aliorum mucroni libenter offerunt & obyciunt, vi illata sponte iniuriam patiuntur, sed multi hoc agunt: ergo multi volentes patiuntur iniuriam. Maior videtur esse probabilis, quia lex interfactorem vt homicidam puniri iubet. Minor constat ex multis exemplis & historijs, vt de Saule, & c. cap. lib. 2. Regum.

Resp.

Interfectus non patitur iniuriam, quia sponte hoc fieri iubet, naturam autem aut ciuitati facta est iniuria. Lex ergo

ergo interfectori infligitur poenam, non propter iniuriam illatam homini, sed propter damnum illatum naturae & civitati.

Opp.

Multi innocentes iniquè afflicti & condemnati illam contumelia & mortis iniuriam sponte patiuntur: ergo inanis est ista quaestionis constitutio.

Resp.

Est hoc iniustum sed proprie iniuria non dicitur. Alij respondent verbera & tormenta esse contra voluntatem innocentium respectu naturae, quae ista abhorret: non autem respectu finis, quae voluntas innocētis sibi proponit.

Opp.

Vsuram pati est pati iniuriam: sed pro dolor infiniti volentes patiuntur usuram: ergo infiniti volentes patiuntur iniuriam.

Resp.

Voluntas non est absoluta sed conditionata (ut aiunt) in ista passione. In voto enim est potius nolle quam velle pati iniuriam.

Opp.

Opposita versantur circa idem subiectum: sed iustum pati & iniuria pati sunt opposita: ergo versantur circa idem subiectum nempe voluntatem: & per consequens volentes patimur iniuriam.

Resp.

Fatendum est utrumque versari circa voluntatem in
 esse.

essentia, sed non eodem modo. n. am istum pati in volendo, iniuriam pati in nolendo avertitur: velle tamen & nolle vnam voluntatem faciunt.

Opp.

Plus alijs tribuens modestus quam sibi assumens sponte accipit iniuriam: ergo aliquis volens iniuriam patitur. Antecedens est in textu.

Resp.

Est obiectio non resolutio in discutienda definitione iniuria.

Opp. contra secundam quaestionem.

Nemo malum sponte patitur, sed omne iniustum est malum: ergo nemo iniustum sponte patitur.

Resp.

Iniustum est duplex, vel per se, vel per accidens, ut distinguitur in 8. cap. Aristotelis. illud est malum semper, sed hoc non est. Aliter respondetur quod iniustum sit malum semper, sed pati iniustum non est malum semper.

Dubia obiter mouenda ex 9. cap.

Vtrum

- Qui damnum patitur metu maioris mali, in cuius necessitatem est coactus patitur iniuriam?
- Quicumque facit iniustum, sit iniustus.
- Iudex corruptus iniqua sententia magis delinquat quam qui iudicem pecunia corrumpit.
- Difficilius sit iustum iudicem quam bonum medicum fieri?

Pati

Absolute, cum sit simpliciter contra voluntatem, ut iniuste & malitiose vulnerari ab hoste.

Pati iniuriam dicitur

Comparatè, cum sit vno respectu puta necessitatis voluntarium, altero verò respectu puta conditionis contra voluntatem: verbi causa, dat aliquis suam pecuniam, aut pradoni, ne vitam tollat: aut victori, ne in hostis potestatem veniat.

Status secundi dubij.

Simplex & naturalis, ut timor, spes, gaudium, & secundum hanc aliquis facit iniustum, interim ut non dicatur iniustus.

Iniustum fit, vel ex

Passione, qua est, vel

Mixta & humana cum prauo habitu coniuncta, & secundum hanc nemo agit iniustum, quin sit iniustus.

Iniustum fit tribus modis.

Electione, & sic nemo facit iniustum, quin sit idem iniustus.

Ignorantia ut supra: qua si sit crassa vel affectata, cum electione coniungitur, & iniustum reddit hominem.

Status tertij dubij.

Magis obstringitur legi, cuius iustus iudex cor interpret esse debet.

Da ruptus

ruptus ma- gis peccat, quia	Magis no- cet propter	}	Exemplum eminentū
			mali.
			Dammum & pericu- lum innocentis viri.

Corrumpi- tur Iudex, aut	}	Timore mali.	} respectu sui.
		Cupiditate boni	
		Amore	} respectu alterius.
		Odio	

Status quarti dubij.

Difficilius est iustum iu- dicem quam doctum me- dicum fieri, propter	}	Repugnantiam nature,
		qua est semper propensa ad malum.
		Multitudinem effectū & vitiorū, qua arcem iu- stitia semper oppugnant.
		Inconstātiā fortune.

C A P. X.

*An æquitas rectè definiatur.**An sit distincta virtus à iustitia legali?*

Quæritur

MIRA vis est iustitiæ & magna æ-
quitatis. Nam aqua & igne in
pluribus locis non utimur quàm iustitia,
maiori subsidio vita non munitur huma-
na quàm æquitate. In iustitia acies gladij
sæpe nimis acuitur, requiritur ergo equi-
tas